

Crna Gora
Vlada Crne Gore
Kancelarija zastupnika Crne Gore pred
Evropskim sudom za ljudska prava

Adresa: Serdara Jola Piletića 8/6
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 244 036
fax: +382 244 117
www.kzcg.gov.me

Br: 16-6/22-15-26/2022

8. maj 2024. godine

Za: VLADU CRNE GORE

Predmet: INFORMACIJA o 6 (šest) presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore po predstavkama 513 (pet stotina trinaest) bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju i prijedlozi za preduzimanje mjera radi izvršenja navedenih presuda

Uvaženi predsjedniče i članovi Vlade,

Koristim priliku da Vas upoznam sa činjenicom da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: „Evropski sud“) dana 11.4.2024. godine i 25.4.2024. godine donio 6 (šest) presuda protiv Crne Gore:

- *Adrović i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 8318/20);
- *Bešović i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 21601/20);
- *Dedić i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 4847/20);
- *Božović i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 42403/20);
- *Abdović i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 21614/20); i
- *Boljević i drugi protiv Crne Gore* (br. predstavke 21609/20);

u kojima je odlučeno po predstavkama 513 (pet stotina trinaest) bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, koji su se žalili zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova donijetih u njihovu korist a protiv navedenog privrednog društva.

Privredno društvo „Radoje Dakić“ AD Podgorica – u stečaju je iz društvene svojine transformisano u akcionarsko društvo, a Država Crna Gora je većinski vlasnik kapitala navedenog akcionarskog društva u iznosu od 50,579%.

U predmetnim presudama Evropskog suda, koje su danom donošenja postale pravosnažne, Evropski sud je utvrdio povredu člana 6 stav 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (pravo na pravično suđenje) i člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju (zaštita imovine) zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova donijetih u korist podnosilaca predstavki a protiv navedenog privrednog društva i utvrdio da je tužena država dužna da obezbijedi, koristeći adekvatna sredstva, u roku od 3 (tri) mjeseca izvršenje navedenih domaćih odluka.

Nakon što je ispitao cjelokupnu dokumentaciju koja mu je dostavljena, a u skladu sa njegovom dobro ustanovljenom sudskom praksom o tom pitanju, Evropski sud je zauzeo stav da u konkretnim predmetima nadležni organi nijesu uložili sve neophodne napore da obezbijede potpuno i pravovremeno izvršenje odluka donijetih u korist podnosilaca predstavki na nacionalnom nivou.

Nakon donošenja pomenutih presuda Evropskog suda, Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (u daljem tekstu: „Kancelarija zastupnika“) je u skladu sa članom 12 Uredbe o zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava zatražila od Privrednog suda Crne Gore, u čijoj je nadležnosti sprovođenje stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, da joj u najkraćem roku dostavi precizne podatke o iznosima koji su ostali neisplaćeni za svakog podnosioca predstavke ponaosob po osnovu relevantnih domaćih odluka koje su bile predmet razmatranja Evropskog suda, kao i podatke o trenutnom statusu predmetnog stečajnog postupka, koji je donošenjem navedenih presuda Evropskog suda, stekao status prioritnog u rješavanju.

I Podaci Privrednog suda Crne Gore na dan 22. i 24.4.2024. godine

1. Ukupan iznos neizmirenih i neisplaćenih potraživanja svih bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju na dan 24.4.2024. godine

Predsjednik Privrednog suda Crne Gore, je uz dopise od 23. i 25.4.2024. godine dostavio Kancelariji zastupnika izjašnjenja stečajnog upravnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju od 22. i 24.4.2024. godine (koja se dostavljaju u prilogu ove Informacije i čine njen sastavni dio), u kojima je stečajni upravnik naveo:

- da iz Zaključka Privrednog suda Crne Gore St.br. 490/16 od 09.01.2018. godine o Listi utvrđenih i osporenih potraživanja sa izmjenama i dopunama proizilazi da je bivšim radnicima stečajnog dužnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, utvrđeno potraživanje na ime neisplaćenih zarada, kamata, naknade štete, troškova postupka i dr. u ukupnom iznosu od **51.434.516,82 eura**;

- da je od navedenog iznosa:

- iznos od **883.196,64 eura** utvrđen kao potraživanje stečajnih povjerilaca I i III isplatnog reda,
- iznos od **48.777.260,09 eura** kao razlučno potraživanje (glavni dug+kamate) i
- iznos od **1.774.060,09 eura** kao razlučno potraživanje (troškovi postupka);

- da je u dosadašnjem toku postupka, a imajući u vidu samo pravosnažne odluke o namirenju **do dana 22.4.2024. godine** izmiren ukupan iznos od **37.779.532,38 eura** utvrđenih razlučnih potraživanja bivših radnika stečajnog dužnika, a da je ostao neizmiren iznos od **12.771.787,80 eura** utvrđenih razlučnih potraživanja bivših radnika stečajnog dužnika i iznos od **883.196,64 eura** utvrđenih potraživanja stečajnih povjerilaca I i III isplatnog reda bivših radnika stečajnog dužnika;

- da je u toku trajanja cjelokupnog stečajnog postupka **do 22.4.2024. godine** razlučnim povjeriocima isplaćeno ukupno **40.319.101,20 eura**, od čega iznos od **37.779.532,38 eura** bivšim radnicima kao razlučnim povjeriocima, a iznos od **2.539.568,90 eura** Državi Crnoj Gori kao razlučnom povjeriocu.

2. Ukupan iznos i pojedinačni iznosi neizmirenih i neisplaćenih potraživanja podnosioca predstavki (kao bivših radnika) iz gore navedenih pravosnažnih presuda Evropskog suda na dan 24.4.2024. godine

U tabelama stečajnog upravnika od 24.4.2024. godine koje su sastavni dio njegovog izjašnjenja (a priložene su uz ovu Informaciju kao njen sastavni dio), stečajni upravnik je za svakog podnosioca predstavke (povjerioci + nasljednici) iz gore navedenih pravosnažnih presuda Evropskog suda naveo podatke o visini: utvrđenog potraživanja po odluci Privrednog suda Crne Gore o listi utvrđenih i osporenih potraživanja od 16.10.2017. godine sa ispravkom od 28.11.2017. godine za svakog od njih, isplaćenog potraživanja po odbitku troškova stečajnog postupka za svakog od njih, namirenog potraživanja u stečajnom postupku za svakog od njih, i neizmirenog i neisplaćenog potraživanja za svakog od njih. Prema tim podacima **ukupan iznos neizmirenog i neisplaćenog potraživanja podnosioca predstavki po odluci Privrednog suda Crne Gore o Listi utvrđenih i osporenih potraživanja od 16.10.2017. godine sa ispravkom od 28.11.2017. godine na dan 24.4.2024. godine iznosi 3.656.295,02 eura i to:**

Presuda Adrović i drugi protiv Crne Gore

- Za 356 podnosioca predstavke (339 povjerilaca + nasljednici) **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 24.4.2024. godine iznosi 790.264,35 eura** (iznosi za svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).
- U odnosu na navedene povjerioce donijeta je još jedna odluka o namirenju dana 11.10.2022. godine, shodno kojoj su oni određeni za namirenje u srazmjeri od još 2,95% ukupno priznatih razlučnih potraživanja, koja nije stekla svojstvo pravosnažnosti zbog izjavljivanja prigovora.

Presuda Bešović i drugi protiv Crne Gore

- Za 36 podnosioca predstavke **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 24.4.2024. godine iznosi 1.022.101,78 eura** (iznosi za

svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).

- Potraživanja ovih povjerilaca nijesu obuhvaćena pravosnažnim odlukama stečajnog upravnika o namirenju, u bilo kojem iznosu. Dakle, ovim licima do sada nije isplaćen bilo kakav iznos iz vrijednosti dobijene prodajom imovine stečajnog dužnika.
- Za pojedine povjerioce donijete su dvije odluke o namirenju u iznosu od 100% njihovih priznatih potraživanja, koje nijesu stekle svojstvo pravosnažnosti zbog izjavljivanja prigovora.

Presuda Dedić i drugi protiv Crne Gore

- Za 4 podnosioca predstavke **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 24.4.2024. godine iznosi 11.570,23 eura** (iznosi za svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).
- U odnosu na ove povjerioce donijeta je još jedna odluka o namirenju dana 6.10.2022. godine, shodno kojoj su oni određeni za namirenje u srazmjeri od još 1,5% ukupno priznatih razlučnih potraživanja.

Presuda Božović i drugi protiv Crne Gore

- Za 17 podnosilaca predstavke (10 povjerilaca + nasljednici) **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 24.4.2024. godine iznosi 156.650,85 eura** (iznosi za svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).
- Potraživanja ovih povjerilaca nijesu obuhvaćena pravosnažnim odlukama stečajnog upravnika o namirenju, u bilo kojem iznosu. Dakle, ovim licima do sada nije isplaćen bilo kakav iznos iz vrijednosti dobijene prodajom imovine stečajnog dužnika.

Presuda Abdović i drugi protiv Crne Gore

- Za 34 podnosilaca predstavke **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 24.4.2024. godine iznosi 586.625,43 eura** (iznosi za svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).
- Potraživanja ovih povjerilaca nijesu obuhvaćena pravosnažnim odlukama stečajnog upravnika o namirenju, u bilo kojem iznosu. Dakle, ovim licima do sada nije isplaćen bilo kakav iznos iz vrijednosti dobijene prodajom imovine stečajnog dužnika.

Presuda Boljević i drugi protiv Crne Gore

- Za 66 podnosilaca predstavke (61 povjerilac + nasljednici) **ukupno neizmireno i neisplaćeno potraživanje na dan 29.4.2024. godine iznosi 1.089.082,38 eura** (iznosi za svakog podnosioca predstavke ponaosob su prikazani u tabeli stečajnog upravnika koja je sastavni dio ove Informacije).
- Potraživanja 50 povjerilaca do sada nijesu obuhvaćena pravosnažnim odlukama stečajnog upravnika o namirenju, u bilo kojem iznosu. Dakle, ovim licima do sada nije isplaćen bilo kakav iznos iz vrijednosti dobijene prodajom imovine stečajnog dužnika.

3. Stečajna masa stečajnog dužnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju na dan 24.4.2024. godine

U dopisu stečajnog sudije od 16.4.2024. godine dostavljenog uz dopis predsjednika Privrednog suda Crne Gore od 18.4.2024. godine, navedeno je da je shodno odlukama o namirenju koje nijesu pravosnažne za namirenje razlučnih povjerilaca - bivših radnika opredijeljeno ukupno 1.796.547,91 eura, a razlučnog povjerioca - Državu Crnu Goru opredijeljeno ukupno 2.181.420,28 eura, odnosno ukupno je za namirenje razlučnih povjerilaca opredijeljeno 3.977.968,19 eura, pri čemu ta sredstva

postoje na računima stečajnog dužnika, odnosno obezbijedena su za isplatu po eventualnoj pravosnažnosti odluka stečajnog upravnika.

Takođe je u dopisu stečajnog sudije naglašeno da nakon pravosnažnosti odluka o namirenju koje su na ispitivanju zakonitosti pred prvostepenim sudom i koje će biti na ispitivanju zakonitosti pred drugostepenim sudom i isplate po istim, više neće biti sredstava za isplatu razlučnih povjerilaca do novih prodaja i unovčenja stečajne mase. Od imovine koja čini stečajnu masu preostale su saobraćajnice u okviru DUP-a Radoje Dakić čija vrijednost iznosi cca 4.000.000,00 eura. U toku je parcelacija saobraćajnica koju po ovlašćenju stečajnog upravnika vrši nadležna geodetska firma. Od strane stečajnog upravnika održano je više sastanaka na tu temu sa nadležnima iz Glavnog grada Podgorica pri čemu su zaključci da će Glavni grad Podgorica – Direkcija za imovinu za 2024. godinu obezbijediti cca 1.100.000,00 eura za kupovinu dijela saobraćajnica koje opslužuju buduću zgradu KIPS doo Podgorica, čija izgradnja je u toku. U toku 2024. godine biće objavljen javni oglas za kupovinu dijela tih saobraćajnica iz kojih priliva će se namirivati oni povjerioci koji imaju uspostavljena založna prava na tim djelovima katastarskih parcela.

II Ranije presude/odluke Evropskog suda protiv Crne Gore po predstavkama bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova donijetih u njihovu korist a protiv navedenog privrednog društva

U presudi *Mijanović protiv Crne Gore* od 17. septembra 2013. godine Evropski sud je obavezao Državu Crnu Goru da u roku od tri mjeseca od datuma pravosnažnosti presude Evropskog suda isplati podnosiocu predstavke, na ime materijalne štete, iznos koji su mu dosudili domaći sudovi, uključujući i zakonsku kamatu i pravne troškove koji su navedeni u vezi sa tim, s tim da će se od isteka navedena tri mjeseca do isplate obračunavati i plaćati obična kamata na navedeni iznos po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom zateznog perioda, uz dodatak od tri procentna poena.

Evropski sud je naveo da čak i kada je država prodala privatnom licu veliki dio svog udjela u preduzeću čiji je vlasnik bila, to nije moglo da oslobodi državu od njene

obaveze da vrati dug po presudi koji je nastao prije nego što su akcije prodane. S obzirom na navedno, Evropski sud je smatrao da dužnik, uprkos činjenici da je bio zasebno pravno lice, nije uživao dovoljnu institucionalnu i operativnu nezavisnost od države da bi to moglo da oslobodi državu od odgovornosti po Konvenciji. I na kraju, s obzirom na stanovište da država ima odgovornost za dug prema podnosiocu predstavke u ovom predmetu, konstatovao je da država ne može kao opravdanje za predmetno neizvršenje da se pozove ni na nedostatak svojih sredstava niti na nemaštinu dužnika.

S tim u vezi, u predmetu ***Bulatović i drugi protiv Crne Gore*** (br. predstavke 15577/10), Država Crna Gora je potpisala prijateljsko poravnanje i isto ispunila u predviđenom roku od strane Evropskog suda, po kom osnovu je za 5 (pet) podnosilaca predstavki, takođe bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica, izvršila isplatu iznosa određenih pravosnažnim presudama, kao i obračunate kamate na iznos glavnog duga, koja ih je sledovala do dana isplate.

III Pregled sudske prakse Evropskog suda u istovjetnim ili sličnim predmetima (uporedna praksa i iskustva zemalja u regionu)

Kada su u pitanju pritužbe koje se navode u predstavkama ovih podnosilaca, zajedničko je što se odnose na neizvršenje domaćih odluka donijetih protiv bivših društvenih preduzeća, odnosno preduzeća koja se sada nalaze dijelom u državnoj svojini i ona su zajednički imenitelj uglavnom u zemljama bivše Jugoslavije (Srbija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija), kao i zemljama bivšeg SSSR-a.

Polazeći od svoje sudske prakse po pitanju neizvršenja domaćih odluka, Evropski sud smatra da domaće vlasti treba da ulože sve neophodne napore kako bi se u potpunosti i blagovremeno sprovele odluke nacionalnih sudova koje su u svoju korist dobili podnosioci predstavke.

Iste zaključke kao u presudi ***Mijanović protiv Crne Gore***, Evropski sud je donio i u brojnim presudama protiv Srbije (***R. Kačapor i drugi protiv Srbije, Crnišaniin i drugi protiv Srbije, Lilić i drugi protiv Srbije*** itd), ali i u presudama protiv drugih zemalja (***Mykhaylenky i drugi protiv Ukrajine***), koje se odnose na neizvršenje domaćih odluka donijetih protiv bivših društvenih preduzeća, odnosno preduzeća koja se sada nalaze dijelom u državnoj svojini.

Za razliku od navedenih presuda u kojima je utvrdio povredu, Evropski sud je u predmetu *Muhović i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, odlučio da predstavke izbriše sa svoje liste predmeta, **s obzirom na to da je tužena država već u svom unutrašnjem pravnom sistemu utvrdila vremenske okvire za izvršenje svih presuda (više od 3000), što je prihvatljivo i sa standarda Evropskog suda. Evropski sud je primijetio da se neizvršenje presuda odnosi na Zeničko-dobojski kanton, koji je utvrdio vremenski okvir i obavezao se na izvršenje presuda do 2041. godine, u skladu sa mogućnostima svog budžeta. U suštini, radi se o generalnim mjerama koje je u cilju izvršenja presude Ustavnog suda Bosne i Hercegovine donijela Vlada za Zeničko-dobojski kanton.**

IV Obaveza izvršenja presuda Evropskog suda

Odredbom člana 46 Konvencije propisano je da:

- 1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju pravosnažnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.*
- 2. Pravosnažna presuda Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.*

Imajući u vidu da je Država Crna Gora presudama Evropskog suda *Adrović i drugi protiv Crne Gore*, *Bešović i drugi protiv Crne Gore*, *Dedić i drugi protiv Crne Gore*, *Božović i drugi protiv Crne Gore*, *Abdović i drugi protiv Crne Gore* i *Boljević i drugi protiv Crne Gore*, obavezana **da u roku od 3 (tri) mjeseca** od dana donošenja tih presuda obezbijedi, koristeći adekvatna sredstva, izvršenje neizvršenih domaćih odluka donijetih u korist podnosilaca predstavki, te da stečajni postupak nad navedenim privrednim društvom traje već 7 (sedam) godina i 4 (četiri) mjeseca, a iz dopisa stečajnog sudije i stečajnog upravnika, sačinjenih prema trenutnom stanju stečajnog postupka i evidenciji stečajnog upravnika, proizilazi da podnosioci predstavki iz predmetnih presuda Evropskog suda ne mogu u stečajnom postupku biti u cjelosti namireni ni u roku od tri mjeseca (koji je naložen predmetnim presudama Evropskog suda) niti stečajni sudija i stečajni upravnik mogu predvidjeti rok potpunog namirenja ovih podnosilaca predstavki, **to sve prethodno ukazuje da navedene presude Evropskog suda mogu u potpunosti i blagovremeno biti izvršene jedino ukoliko se neisplaćena potraživanja podnosilaca predstavki, utvrđena pravosnažnim i izvršnim odlukama nacionalnih sudova, isplate iz tekuće**

budžetske rezerve i to najkasnije do 9.7.2024. godine za podnosiocce predstavki iz presuda *Adrović i drugi protiv Crne Gore, Bešović i drugi protiv Crne Gore i Dedić i drugi protiv Crne Gore*, odnosno najkasnije do 23.7.2024. godine za podnosiocce predstavki iz presuda *Božović i drugi protiv Crne Gore, Abdović i drugi protiv Crne Gore* i *Boljević i drugi protiv Crne Gore*.

S tim u vezi, a radi preciznog utvrđenja iznosa neisplaćenih potraživanja svih podnosilaca predstavki (s obzirom da tabele stečajnog upravnika sadrže samo neisplaćene iznose po osnovu glavnog duga i kamate, ali ne i neisplaćene iznose dosuđenih i priznatih troškova postupaka-parničnih i izvršnih), a koja potraživanja su im utvrđena pravosnažnim i izvršnim odlukama nacionalnih sudova, neophodno je da Ministarstvo finansija Crne Gore formira Komisiju u čiji sastav bi ušli predstavnik Ministarstva finansija Crne Gore, predstavnik Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i relevantni finansijski ekspert, koja bi izvršila navedeni obračun.

Prilikom izvršenja navedenih presuda Evropskog suda Država Crna Gora je u obavezi da pored individualnih preduzme i generalne mjere, koje podrazumijevaju sistemsko i sveobuhvatno rješavanje pitanja izvršenja odluka nacionalnih sudova u kojima se kao dužnici javljaju bivša društvena, a kasnije državna preduzeća. Navedeno podrazumijeva obavezu da se preostalim bivšim radnicima privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju u čiju korist su donijete pravosnažne i izvršne odluke nacionalnih sudova, isplate iznosi koji su im dosuđeni tim domaćim odlukama, a koje su ostale neizvršene. S tim u vezi predlažem, a na koju mogućnost ukazuje i praksa određenih država regiona, da Vlada Crne Gore zaduži nadležna ministarstva da sačine Akcioni plan koji će na jasan, centralizovan i transparentan način obuhvatiti tačan broj neizvršenih pravosnažnih odluka nacionalnih sudova (donijetih u korist bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju) koje su kao neizvršene prijavljene u stečajnom postupku a kasnije i priznate na Listi priznatih i osporenih potraživanja u stečajnom postupku (koji se vodi pred Privrednim sudom Crne Gore pod poslovnom oznakom St.br. 490/16) i po tom osnovu ukupan zbir neisplaćenih potraživanja sa prijedlogom i evidencijom namirenja istih, fiksnim vremenskim okvirom izvršenja istih, čija namirenja nijesu izvršena u stečajnom postupku.

O svim sprovedenim mjerama i prijedlozima Vlada Crne Gore je dužna, da preko zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom, informiše Komitet ministara Savjeta Evrope koji nadzire izvršenje presuda Evropskog suda i ocjenjuje adekvatnost mjera koje su u tom cilju preduzete na nacionalnom nivou.

U konačnom, potrebno je da se na sjednici Vlade Crne Gore na kojoj se bude odlučivalo o navedenim prijedlozima istovremeno verifikuju donijeti Zaključci kako bi se po istim mogle preduzimati određene aktivnosti, imajući u vidu kratak rok za izvršenje navedenih presuda određen od strane Evropskog suda.